

O D L O Č B A

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi samostojnega podjetnika A. A., s. p., Ž., ki ga zastopa B. B., odvetnik v Z., na seji dne 20. oktobra 2005

o d l o č i l o:

Sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. I Cpg 1030/2002 z dne 8. 5. 2003 in sklepa Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IX Pg 195/2001 z dne 27. 6. 2002 in z dne 2. 9. 2002 se razveljavijo.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Zoper sodbo, s katero je Okrožno sodišče v gospodarskem sporu ohranilo v veljavi 1. in 3. točko sklepa o izvršbi, izdanega na podlagi verodostojne listine, je pritožnik napovedal pritožbo in vlogi priložil potrdilo o plačilu sodne takse v znesku 15.300 SIT. Sodišče je pritožnika z opominom pozvalo na plačilo premalo plačane sodne takse v znesku 15.300 SIT in kazenske takse v znesku 4.250 SIT. Pritožnik je sodišču poslal odgovor na opomin, v katerem je sodišče obvestil, da je sodno takso v znesku 15.300 SIT že plačal in da zato kazenske takse ne namerava plačati. Okrožno sodišče v Ljubljani je sprejelo sklep, da se šteje napoved pritožbe za umaknjeno, ker pritožnik tudi po opominu ni plačal predpisane sodne takse. Pritožnik je nato plačal še preostanek sodne takse in kazensko takso ter predlagal vrnitev v prejšnje stanje. Sodišče je njegov predlog zavrnilo z obrazložitvijo, da razlogi, ki jih pritožnik navaja, niso upravičeni razlogi za zamudo roka za plačilo sodne takse. Zoper oba prvostopenjska sklepa je pritožnik vložil pritožbo, ki jo je Višje sodišče zavrnilo. Štelo je, da je plačilo celotne sodne takse procesna predpostavka, saj se negativna posledica, ki jo je določal tedaj veljavni tretji odstavek 497. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 26/99 in nasl. – v nadaljevanju ZPP), veže na neplačilo predpisane, torej celotne sodne takse. Sporni opomin za plačilo sodne takse pa je štelo za zakonit in razumljiv ter zato menilo, da pooblaščenec ni imel upravičenega razloga, da vanj podvomi in takse v določenem roku ne plača.

2. Pritožnik v ustavni pritožbi zoper sklep Višjega sodišča v zvezi s sklepoma Okrožnega sodišča zatrjuje kršitve pravic iz 22., 23. in 25. člena Ustave. Izhaja iz prepričanja, da je stališče sodišča, po katerem mora biti taksa za pritožbo plačana v celoti, preozko. Meni, da niti iz namena zakonodajalca niti iz določbe tretjega odstavka 479. člena ZPP ne izhaja, da mora stranka plačati takso v celoti. Obveznost plačila celotne sodne takse po njegovem mnenju tudi ne izhaja iz 335. člena ZPP. Trdi, da je tudi z delnim plačilom sodne takse izkazal resen namen za rešitev spora in s tem zadostil namenu zakonodajalca. Pojasnjuje, da je delno neplačilo takse tudi posledica pravno nerazumljivega in nejasnega opomina, saj ne iz njegove vsebine ne iz pravne podlage, na katero se sklicuje, ni bilo mogoče razbrati, na kaj se nanaša premalo plačana sodna taksa. Prepričan je, da mu opisana arbitrarna uporaba določb o plačilu sodne takse jemlje tudi pravico do pritožbe. Ker naj bi pri sojenju na pritožbeni stopnji sodeloval sodnik, ki je pred tem na prvi stopnji sodil v vsebinsko enakem sporu, v katerem je bil zaslišan tudi pritožnik, pritožnik zatrjuje kršitev pravice do nepristranskega sojenja.

3. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-425/03 z dne 8. 3. 2005 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo. V skladu s 56. členom Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 – v nadaljevanju ZUstS) jo je poslalo Višjemu sodišču v Ljubljani ter v skladu z 22. členom Ustave nasprotni stranki iz gospodarskega spora in jima omogočilo, da na ustavno pritožbo odgovorita, česar pa nista storila.

B.

4. Z ustavno pritožbo izpodbijane sodne odločbe temeljijo na določbi tedaj veljavnega tretjega odstavka 497. člena ZPP, po kateri se je štelo, da je stranka napoved pritožbe umaknila, če ni plačala predpisane takse za pritožbo niti po opominu in niso bili podani pogoji za oprostitev. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 2/04 – v nadaljevanju ZPP-B) je navedena določba prenehala veljati, vendar je vsebinsko enako ureditev ZPP-B določil v dodanem 105.a členu. Ustavno sodišče je z odločbo št. Up-258/03 in U-I-74/05 z dne 20. 9. 2005 (Uradni list RS, št. 90/05) ugotovilo, da je bil tretji odstavek 497. člena ZPP v delu, v katerem se je nanašal na plačilo sodne takse za pritožbo v postopkih za izdajo plačilnega naloga v gospodarskih sporih, v neskladju z Ustavo, in odločilo, da ima ta ugotovitev učinek razveljavitve. Hkrati je Ustavno sodišče razveljavilo tudi prvi odstavek 105.a člena ZPP, kolikor je določal, da je treba vlogi, ki vsebuje napoved pritožbe, v postopkih za izdajo plačilnega naloga v gospodarskih sporih priložiti dokazilo o plačilu sodne takse.

5. Učinke odločbe Ustavnega sodišča, s katero je bil razveljavljen zakon, določa v skladu s tretjim odstavkom 161. člena Ustave 44. člen ZUstS. Zakon ali del zakona, ki ga je Ustavno sodišče razveljavilo, se po navedeni določbi ne uporablja za razmerja, nastala pred dnem, ko je razveljavitev začela učinkovati, če do tega dne o njih ni bilo pravnomočno odločeno. To pomeni, da razveljavitev učinkuje le na pravna razmerja, o katerih do razveljavitve še ni bilo pravnomočno odločeno, medtem ko na pravna razmerja, ko so s pravnomočnimi odločbami že urejena, praviloma nima učinka. Ustavno sodišče pa je že sprejelo stališče, da učinkuje razveljavitev zakona tudi na pravnomočno urejena pravna razmerja, če je bila zoper posamični akt pravočasno vložena ustavna pritožba (glej npr. odločbi št. Up-252/96 z dne 30. 9. 1999, OdlUS VIII, 293, in št. Up-295/97 z dne 13. 10. 1999, OdlUS VIII, 294).

6. Ker temeljijo z ustavno pritožbo izpodbijane sodne odločbe na neustavni zakonski določbi, jih je Ustavno sodišče razveljavilo. Ker je bilo treba izpodbijane sodne odločbe razveljaviti že zato, ker temeljijo na zakonski določbi, za katero je Ustavno sodišče ugotovilo, da je v neskladju s pravico do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave, Ustavnemu sodišču ni bilo treba presojeti očitkov v ustavni pritožbi o kršitvah drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

C.

7. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Janez Čebulj ter sodnice in sodniki dr. Zvonko Fišer, Lojze Janko, mag. Marija Krisper Kramberger, Milojka Modrijan, Jože Tratnik in dr. Dragica Wedam Lukić. Odločbo je sprejelo soglasno.

Št. Up-425/03-14
Ljubljana, dne 20. oktobra 2005

Predsednik

dr. Janez Čebulj l.r.